

La cingla

(ALDC, IV, 937. La cingla)

És la ‘corretja que passa per sota del ventre d’un animal de càrrega per tal de subjectar la sella, bast o albarda’. Les dues motivacions bàsiques són: **1)** ‘acció de cenyir’ i **2)** ‘lloc per on passa la cingla’.

Quant al primer cas, tenim sobretot *cingla*, feminització del der. de CĪNGULUM (der. de CINGERE ‘cenyir’), i *cingle* 53; en són var. *cinglla* 89, 93, 94, 99, 102, 106, [θ] *inglla* 100, amb palatalització del grup c’L i ulterior pas a *cinguia* 106, 115, [θ] *ínguia* 108, per equivalència [X] = [j], i a *cinlla* 93, per simplificació del grup; *cingra* 85, pel rotacisme propi de l’alg.; [θ] *ingla* 132, 134, 138, 139, per interdentalització de la c’, afi a l’arag.; *xingla* 187, 189, per palatalització de la s/ inicial; *ingla* 59, per possible desaglutinació de [s] *ingla* interpretat com a article salat, però la població no pertany a l’àrea d’aquest article; *cinglera* 26, per addició del suf. -era (com de *vora*, *vorera*; de *cordó*, *cordonera*). Del mateix origen, però com a manlleu al cast., *cinxa*, amb les var. *cinxera* 167 (veg., per al suf., *cinglera*, *ventrera*, *tripera*); *xinx* 162, per assimilació a la palatal següent, i *cinto* 154 (← cast.), pròpiament ‘cenyit’. El genèric *corretja* 163 (← llat. CORRĠIA) s’ha aplicat també a la cingla, amb el der. augmentatiu en -ot, *corretjot* 157, 174. *Sofra* 44, 185 podria procedir de l’ar. SÚFUR, pl. de SIFAR ‘brida del camell’ (DECat) o de l’hispanoàrab *ZAFRA (< cl. ZĀFIRAH ‘suport’) (Corriente, 2003).

Pel que fa al lloc per on passa la cingla, és a dir, el ventre de l’animal, la llengua ha generat *ventrera*, der. de *ventre*, amb el suf. -era (*ventrer* 35, masculinitzat), com *tripera* 89 (de *tripa*, potser extret del verb *estripar* < EXSTIRPARE ‘arrencar, esqueixar, obrir el ventre’) i el compost *sotaventrera* 64 (*sota* < *SUBTA, var. de SUBTUS, pel model de INFRA, SUPRA, etc.); el primer element apareix en l’alg. *sotapança* 85 i el segon sembla una adaptació del cast. *panza* (o un manlleu a l’ant. *pañca*) < *PANTICA, car no pot ser cat., on es diu *panxa*, ni it., on es diu *pancia*. Clarament d’introducció cast. i relativament recent és *barriguera* (classes: *barriguera de barres* 161 i *barriguera de tirants* 161, 168), doc. en aquella llengua al s. XVIII i on és der. de *barriga* ‘tonell’ i ‘ventre’. *Mitjana* 159, potser reducció de **corretja mitjana* pel fet de passar pel mig de la panxa.

Des d’una perspectiva geolingüística, cal notar l’extensió quasi absoluta de *cingla*, trencada pel septentrional i tortosí *ventrera* i els casos puntuals dels forans *barriguera* i *cinxa*. Són mots normatius *cingla*, *sotaventrera* i *ventrera* (aquest amb el sentit de ‘corretja que va de braç a braç del carro per sota del ventre de l’animal’), des del DG_I, 1932. *Sotaventrera*, amb una sola ocurrència, pres d’*Aguiló*, és el que menys possibilitat tenia d’incorporar-se a l’estàndard.

